

Zeevogelwaarnemingen aan boord van MS PLANCIUS, van Nederland tot de Kaapverdische Eilanden, winter 1985/86.

SEABIRDS OBSERVED ON BOARD MV PLANCIUS, FROM THE NETHERLANDS TO THE CAPE VERDE ISLANDS, WINTER 1985/86.

C.J.Camphuysen, Zaandam

Inleiding

Van 21 december 1985 tot en met 18 januari 1986 was ik regelmatig in de gelegenheid zeevogelwaarnemingen te verrichten aan boord van het MS Plancius, op reis van Nederland, via Guernsey (Kanaaleilanden), Noord-Spanje, Madeira, Selvagem Grande, Marokko en de Canarische Eilanden, tot aan de Kaapverdische Eilanden. In dit artikel een weergave van de waarnemingen op zee tijdens de vaart en op de ankerplaatsen voor de kust van de verschillende aangedane eilanden.

Methode en materiaal

De waarnemingsmethode op zee was niet altijd dezelfde. In veel gevallen, vooral op de open oceaan, werd min of meer vrijblijvend uitgekeken naar levende wezens zonder verdere methodische beperkingen. Daarnaast werden regelmatig systematische tellingen verricht op de manier zoals beschreven door Tasker *et al.* (1984), met een 300 m breed transect aan deze of gene zijde van het schip. Meestal waren de vogeldichtheden echter te laag om deze methode aan te houden en op het deel van de reis in de Golf van Biscaye was het weer te slecht voor systematische tellingen. In dit artikel worden de aantallen vogels soms gegeven in aantallen per tijdseenheid (n/uur) en zijn dichtheden (het resultaat van transect-tellingen) achterwege gelaten.

Op de ankerplaatsen werd nauwkeurig aantekening gemaakt van de voor de kust aanwezige vogelsoorten en hun aantallen. Voorts werden, net als tijdens de tellingen op open zee, notities met betrekking tot het gedrag gemaakt.

Posities van begin en eind van tellingen op zee, koerswijzigingen en ankerplaatsen werden steeds bijgehouden. Waar zeekaarten ontoereikend waren, werd hiervoor gebruik gemaakt van satellietnavigatie apparatuur. Tijdens een orkaan in de Golf van Biscaye, toen navigatie tijdelijk onmogelijk was, bleek een precieze plaatsbepaling niet uitvoerbaar. In dit geval is de route achteraf gereconstrueerd en deze berekende posities worden in de tekst voorafgegaan door het symbool "c".

De gegevens zijn per gebied gesorteerd en daarbij werd de door Nicholson (1951) voorgestelde gebiedsindeling van de Noordatlantische Oceaan gevolgd (cf. tabel 1). In tabel 1 staan tevens de per gebied waargenomen uren en de ankerplaatsen vermeld.

Tabel 1. Gebiedsindeling, waarnemingstijd en ankerplaatsen (inclusief data).

Table 1. Areas, hours of observation and mooring sites (including dates).

REGIO	WAARNEMINGSTIJD OP ZEE	ANKERPLAATSEN	DATA
REGION	OBSERVATION TIME AT SEA	MOORING SITES	DATES
North Sea	05 h 25 min	-	
Biscay & Channel	19 h 55 min	Guernsey (CI)	23-12
		La Coruña (Spain)	26-12
Western Approaches	06 h 30 min	-	
Madeira Seas	25 h 55 min	Madeira	31-12
		Selvagem Grande	2- 1
Western Gibraltar Seas	-	Agadir (Morocco)	4- 1
Canary Seas	17 h 30 min	Lanzarote (Islas Canarias)	6- 1
		Alegranza (Islas Canarias)	8- 1
East Tropic	05 h 40 min	-	
Cape Verdian Seas	20 h 55 min	Sao Vicente (Ilh. Cabo Verde)	12- 1
		Ilheu Razo & Sao Nicolau (Ilh. Cabo Verde)	14- 1
		Brava (Ilh. Cabo Verde)	15- 1
		Sao Tiago (Ilh. Cabo Verde)	16- 1
		Boa Vista (Ilh. Cabo Verde)	17- 1
		Ilheu Sal (Ilh. Cabo Verde)	18- 1

totale waarnemingstijd op zee: 101 h 50 min

In figuur 1 is de afgelgde route in kaart gebracht en zijn de in de tekst gerbuikte plaatsnamen weergegeven. Op de Canarische Eilanden zijn twee ankerplaatsen weergegeven, op de Kaapverdische Eilanden zes.

Weersomstandigheden

Het gaat te ver om hier uitvoerig in te gaan op de weersomstandigheden, maar enkele bijzonderheden verdienen vermelding. In de Golf van Biscaye, op 24, 25 en 26 december 1985, trokken talrijke storingen van de oceaan naar West-Europa, waaronder tenminste drie depressies die gepaard gingen met zeer zware storm. Op 25 december werd ons schip overvallen door zo'n storm, waarbij windsnelheden tot 11 Beaufort en 12 m hoge golven gemeten werden.

Figuur 1. Overzicht van de route en de ankerplaatsen, met de indeling in regio's (A - North Sea, B - Biscay & Channel, C - Western Approaches, D - Madeiran Seas, E - Western Gibraltar Seas, F - Canary Seas, G - East Tropic, H - Cape Verdian Seas).

Figure 1. Map indicating the journey and the mooring sites as well as the regions recognized (A - North Sea, B - Biscay & Channel, C - Western Approaches, D - Madeiran Seas, E - Western Gibraltar Seas, F - Canary Seas, G - East Tropic, H - Cape Verdian Seas).

Tabel 2. Waargenomen vogels op open zee*.

Table 2. Birds observed at seax.

Soort Species	NS	B&C	WA	MS	WG	CS	ET	CV	tot
Fulmar			7						7
Soft-pl. Petrel								11	11
Sooty Shearwater					1				1
Great Shearwater		1							1
Cory's Shearwater					4	1			5
Manx Shearwater					300	1			301
Little Shearwater				2				40	42
Storm Petrel	1								1
Leach's Storm P.	4							3	7
Madeiran Storm P.				3		8		44	55
Wilson's Storm P.				1					1
White-faced Storm P.				8				3	11
unidentif. storm p.	3			4		6		2	15
Gannet	22	171				8			201
Brown Booby								4	4
Red-b. Tropicbird								4	4
Magnif. Frigatebird								3	3
Turnstone			1						1
Grey Phalarope						16		1	17
Pomarine Skua						2			2
Arctic Skua								1	1
Great Skua	at least 42		12	19		11		at least 84	
Great Bl.-b. Gull									
43		42							85
Lesser Bl.-b. Gull									
1	+		2	1	+	272			+
Herring Gull	60	+		5	+	220			+
Common Gull	7								7
Medit. Gull					2				2
Black-headed Gull									
30				at least 77				7	114
unidentif. gull				1	100				101
Kittiwake	8	189	81	117		28	4	3	430
Sandwich Tern					2	1			3
Razorbill	1	1							2
Guillemot	45	13							58
Razorb./Guill.	2								2
Puffin		10	1						11

* Vogels in havens en op ankerplaatsen niet opgenomen, behalve vogels op de rede van Agadir (WG)

* Birds in harbours and at mooring sites excluded, except for those seen on the roads of Agadir (WG)

NS NORTH SEA
 B&C BISCAY & CHANNEL
 WA WESTERN APPROACHES
 MS MADEIRAN SEAS
 WG WESTERN GIBRALTAR SEAS
 CS CANARY SEAS
 ET EAST TROPIC
 CV CAPE VERDIAN SEAS

Ten zuiden van de Canarische Eilanden, in het gebied van de NO-passaat, werden we geconfronteerd met de 'Harmattan', een zandstorm die ondanks de honderden kilometers afstand tot de kust het zicht tot ten hoogste enkele kilometers beperkte. Ook tijdens het verblijf rond de Kaapverdische Eilanden bleef de Harmattan aanhouden en was het zicht soms niet meer dan een honderdtal meters.

Resultaten

Voor een totaal overzicht van waargenomen soorten en aantallen op open zee wordt verwezen naar tabel 2. Hieronder volgt een korte bespreking van elk der waargenomen soorten.

Noordse Stormvogel *Fulmarus glacialis* (Fulmar)

Aleen 7 LLF exemplaren voor de kust van NW-Spanje, op ongeveer 42°N, 10°W, verder totaal afwezig.

Atlantische Grijze Stormvogel *Pterodroma mollis* (Soft-plumaged Petrel)

Tussen de Kaapverdische Eilanden werd deze soort herhaaldelijk gezien, vermoedelijk steeds de locale ondersoort *P.m.fese*. Alle 11 exemplaren behoorden tot de lichte fase en genoteerd werd dat de vogels op aanzienlijke afstand van het schip hun koers verlegden als waren ze schuw.

Kuhls Pijlstormvogel *Calonectris diomedea* (Cory's Shearwater)

De broedgebieden van deze soort zijn verlaten en conform de verwachtingen was deze soort schaars op zee (cf. Moerbeek 1982). Voor de Marokkaanse kust werd een viertal opgemerkt tussen de pijlstormvogels en meeuwen achter binnenlopende vissersschepen. Een enkel exemplaar werd gezien ten zuiden van de Canarische Eilanden op 27°18'N, 15°37'W (9 januari 1986). Rond de Kaapverdische Eilanden werden geen Kuhls Pijlstormvogels waargenomen, ofschoon de locale ondersoort *C.d.edwardsii* mogelijk in dit gebied overwintert (Cramp & Simmons 1977).

Grote Pijlstormvogel *Puffinus gravis* (Great Shearwater)

In de Golf van Biscaye werd op 25 december 1985 een exemplaar gezien op c. 45°35'N, 06°55'W.

Grauwe Pijlstormvogel *Puffinus griseus* (Sooty Shearwater)

Op 4 januari 1986 werd op de rede van Agadir één exemplaar gezien te midden van talloze Noordse Pijlstormvogels *Puffinus puffinus* en grote meeuwen achter een vissersschip.

Noordse Pijlstormvogel *Puffinus puffinus* (Manx Shearwater)

Voor de Marokkaanse kust werden honderden Noordse Pijlstormvogels gezien achter binnenlopende vissersschepen op de rede van Agadir. De (subspecifieke) herkenning was uiterst problematisch. De westmediterrane vorm *P.p.mauretanicus* stellig de talrijkste van de (ogenschijnlijk) drie ondersoorten. Britse vogels *P.p.puffinus* waren herkenbaar en ook een aanzienlijk aantal vogels leek te behoren tot de oostmediterrane ondersoort *P.p.yelkouan*. Zo'n 40% van de (duidelijke) westmediterrane vogels had een groezelige of duidelijk donkere onderzijde. Van de exemplaren met een helderwitte onderstaart (*puffinus* of *yelkouan*) was ongeveer de helft duidelijk zwart van boven en behoorde mijns inziens tot de Britse ondersoort. Indien een witte onderstaart bij de westmediterrane ondersoort niet voorkomt, dan is de oostmediterrane vorm in deze wateren niet zeldzaam, maar het is en blijft een buitengewoon groot probleem om beide van elkaar te onderscheiden: er is een duidelijke overlap te zien.

Op open zee werden, behoudens een enkele (westmediterrane) in de buurt

van de Canarische Eilanden (5 januari 1986 op 29°19'N, 12°32'W) geen Noordse Pijlstormvogels gezien.

Kleine Pijlstormvogel *Puffinus assimilis* (Little Shearwater)

Op 2 januari 1986 werd deze soort voor het eerst gezien en wel vlak voor het ankeren bij Selvagem Grande (30°20'N, 15°57'W). De ondersoort van de twee exemplaren hier werd niet met zekerheid vastgesteld, maar waarschijnlijk handelde het om *P.a.baroli*, de locale subspecies.

Voor de Marokkaanse kust en rond de Canarische Eilanden werden geen Kleine Pijlstormvogels vastgesteld. In het zeegebied tussen de Kaapverdische Eilanden bleek het evenwel één van de talrijkste vogels. Van de 40 hier waargenomen exemplaren werd bij 31 exemplaren de ondersoort bepaald (steeds *P.a.boydi*). De Kleine Pijlstormvogels werden herhaaldelijk fouragerend gezien. Nimmer werd enige opvallende gelijkenis met alkachtigen waargenomen (als veldkenmerk vaak aangeprezen).

Wilson's Stormvogeltje *Oceanites oceanicus* (Wilson's Storm Petrel)

Op 30 december 1985 werd juist ten noorden van Madeira (34°37'N, 15°44'W) onder zeer gunstige condities een Wilson's Stormvogeltje gezien.

Bont Stormvogeltje *Pelagodroma marina* (White-faced Storm Petrel)

Rond Selvagem Grande werden herhaaldelijk Bonte Stormvogeltjes waargenomen, op grote afstand en bij slecht licht dadelijk herkenbaar aan de hoogst opmerkelijke, 'stuitende' vlucht. Op de ankerplaats bij Selvagem Grande verschenen 's nachts in het licht van de boordlampen zo'n 40 exemplaren, herinnerend aan nachtvlinders. Voor zover te zien ging het hier om de ondersoort *P.m.hypoleuca*. In tegenstelling tot rond de Kaapverdische Eilanden werden hier geen Bonte Stormvogeltjes gezien met een wittige nek (cf. Harrison 1983). Twee van de drie exemplaren aldaar hadden iets als een witte nekband en een wit voorhoofd (kenmerk *P.m. eadesi*).

Stormvogeltje *Hydrobates pelagicus* (Storm Petrel)

Op 26 december 1985 werd tijdens zware storm een zeer klein en nagenoeg zwart stormvogeltje dichtbij het schip gezien in de Golf van Biscaye (44°24'N, 07°30'W). Hoogstwaarschijnlijk ging het om deze soort, maar de witte plekken op de ondervleugels konden helaas niet met zekerheid worden vastgesteld.

Vaal Stormvogeltje *Oceanodroma leucorhoa* (Leach's Storm Petrel)

Vier Vale Stormvogeltjes werden met zekerheid herkend voor de Noordspaanse kust op 26 december 1985. Drie niet gedetermineerde stormvogeltjes waren waarschijnlijk ook deze soort. Pas rond de Kaapverdische Eilanden werden weer enkele Vale Stormvogeltjes gezien. Het is echter mogelijk dat enkele Madeira Stormvogeltjes *Oceanodroma castro* foutief zijn gedetermineerd.

Madeira Stormvogeltje *Oceanodroma castro* (Madeiran Storm Petrel)

De determinatie van deze soort is geen sinecure. De gevorkte staart van het Madeira Stormvogeltje is onder gunstige omstandigheden redelijk te zien, maar als veldkenmerk is het behelpen. Zeer donkere 'Vale' Stormvogeltjes, waarbij een lichte vleugelstreep zo goed als ontbrak, zijn genoteerd als Madeira Stormvogeltje, indien ook een helderwitte stuit gezien werd. Bij alle Vale Stormvogeltjes die werden herkend was de (grijze) vleugelstreep zeer opvallend.

Het Madeira Stormvogeltje werd geregeld gezien vanaf het eiland Madeira (eerste waarneming 30°30'N, omgeving Selvagem Grande, waar de soort ook in nestholten aanwezig bleek). Rond de Kaapverdische Eilanden was het een talrijke soort.

Roodsnavelkeerkringvogel *Phaethon aethereus* (Red-billed Tropicbird)

Vier adulte exemplaren werden verspreid gezien in Kaapverdische wateren.

Bruine Gent *Sula leucogaster* (Brown Booby)

De Bruine Gent werd uitsluitend dicht onder de kust gezien van de Kaapverdische Eilanden Sao Vicente (4), Brava (11), Sao Tiago (3) en Boa Vista (12). Op open zee ontbrak de soort volledig. Kleine vissende groepjes speurden de branding van de genoemde eilanden af. Zonder uitzondering ging het om adulte vogels.

Jan van Gent *Sula bassana* (Gannet)

Talrijk in Het Kanaal en in de Golf van Biscaye (respectievelijk 4.0 en 8.6 ex./uur), vooral adulte vogels (resp. 91% en 88%). Verder zuidwaarts werd de soort niet meer gezien, behoudens een achttal (3 adult, 5 onvolwassen) bij de Canarische Eilanden op 5 en 8 januari 1986.

Aalscholver *Phalacrocorax carbo* (Cormorant)

Er werd één adult exemplaar gezien bij Guernsey op 23 december 1985 en enkele tientallen exemplaren werden gezien in de havenmond van Agadir, Marokko, op 4 januari 1986. De meeste exemplaren in Marokko behoorden tot de ondersoort *P.c.lucidus*; twee adulte vogels behoorden, gezien de donkere borst, tot de ondersoort *P.c.maroccanus*.

Kuifaalscholver *Phalacrocorax aristotelis* (Shag)

Twee adult bij Guernsey op 23 december 1985.

Amerikaanse Fregatvogel *Fregata magnificens* (Magnificent Frigatebird)

Op de rede van Boa Vista (Kaapverdische Eilanden) werden op 17 januari 1986 3 Amerikaanse Fregatvogels waargenomen, veel zeilend op grote hoogte en 'omlaag' komend, indien Bruine Genten de branding frequenteerden.

Steenloper *Arenaria interpres* (Turnstone)

Op 28 december 1985 werd op de oceaan voor de Portugese kust (41°46'N, 10°26'W) een winterkleed Steenloper opgemerkt.

Rosse Franjepoot *Phalaropus fulicarius* (Grey Phalarope)

De Rosse Franjepoot is een zeer talrijke overwinteraar in het gebied van de Senegal 'upwelling', tussen de Kaapverdische Eilanden en de kust van Senegal/Gambia (Brown 1979). Juist ten noorden van de Kaapverdische Eilanden was de soort echter schaars. Behalve twee groepjes (12 op 24°30'N en 4 op 24°15'N) fouragerende franjepoten op weg naar de Kaapverden op 10 januari 1986 werd slechts een enkel exemplaar opgemerkt.

Middelste Jager *Stercorarius pomarinus* (Pomarine Skua)

Twee volwassen lichte fase Middelste Jagers werden op 10 januari 1986 gezien in de zone waar ook de Rosse Franjepoten werden opgemerkt. Eén van beide voerde een aanval uit op een Vliegende Vis *Exocoetus volitans*.

Kleine Jager *Stercorarius parasiticus* (Arctic Skua)

Een 2e kj Kleine Jager werd gezien op de rede van Ilheu Razo (16°39'N, 24°37'W) op 14 januari 1986.

Grote Jager *Stercorarius skua* (Great Skua)

Op open zee werd de Grote Jager vrijwel gedurende de gehele reis geregeld gezien. In feite waren het alleen deze soort en de Drieteenmeeuw *Rissa tridactyla*.

tyla, die op de oceaan nog voor enig leven in de brouwerij zorgden. De indruk werd gewekt dat de Grote Jager in dit deel van zijn overwinteringsgebied voor een aanzienlijk deel van de aanwezigheid van Drieteenmeeuwen afhankelijk was. De aantalsverhouding tussen Grote Jagers en Drieteenmeeuwen bedroeg in Biscay & Channel 1 : 4.5; Western Approaches 1 : 6.8; Madeiran Seas 1 : 6.1; Canary Seas 1 : 2.5. In de regio's East Tropic en Cape Verdian Seas, waar vrijwel geen Drieteenmeeuwen meer werden gezien, ontbrak de Grote Jager. Voor de Marokkaanse kust werden deze soorten evenmin aangetroffen.

Zwartkopmeeuw *Larus melanocephalus* (Mediterranean Gull)

Twee 2e kj vogels op de rede van Agadir, Marokko, op 4 januari 1986.

Kokmeeuw *Larus ridibundus* (Black-headed Gull)

Talrijk in Het Kanaal en talrijk voor de Marokkaanse kust. Op de rede van Agadir werden in ieder geval 35 adulte en 42 2e kj vogels geteld. De Kokmeeuw was ook talrijk op de Canarische Eilanden, terwijl ook in het Kaapverdische kustwater deze meeuwesoort herhaaldelijk werd gezien. Ook hier ging het om zowel adulte als 2e kj vogels.

Stormmeeuw *Larus canus* (Common Gull)

Alleen 7 exemplaren (4 adult, 3 le kj) in de zuidelijke Noordzee en Het Kanaal op 21 en 22 december 1985.

Kleine Mantelmeeuw *Larus fuscus* (Lesser Black-backed Gull)

Alleen in de regio's East Tropic en Cape Verdian Seas werden geen Kleine Mantelmeeuwen opgemerkt. Deze soort was schaars in de Noordzee en Het Kanaal (1 adult op 21 december, Nieuwe Waterweg), maar al erg talrijk in de Golf van Biscaye (niet geteld). Op de volle oceaan werden sporadisch Kleine Mantelmeeuwen gezien (2 adult c. 42°N, 10°W op 28 december 1985, 1 le kj c. 38°N, 13°W). Bij Agadir, op Madeira en op de Canarische Eilanden was de situatie complex. Talloze juveniele grote meeuwen waren niet op ondersoort, maar vaak ook niet op soort te determineren (Kleine Mantelmeeuw versus Geelpootmeeuwen *Larus argentatus michahellis/atlantis*). Op de rede van Agadir waren in ieder geval de ondersoorten *L.f.graellsii* en *L.f.intermedius* vertegenwoordigd. Een uitspraak over de verhouding is te gewaagd; het merendeel van de hier aanwezige Kleine Mantelmeeuwen was juveniel (2e kj). Op 8 januari 1986 werd voor de kust van Lanzarote (Canarische Eilanden) een grote groep Kleine Mantelmeeuwen waargenomen, waarvan de ondersoort niet werd bepaald.

Zilvermeeuw/Geelpootmeeuw *Larus argentatus* (Herring Gull/Yellow-legged Gull)

Niet veel minder verwarrend was de situatie bij de Zilvermeeuw. In de Noordzee zowel als in de Golf van Biscaye (vooral dichtbij land) was deze soort algemeen (vaak niet geteld). Hier betrof het waarschijnlijk regelmatig de ondersoort *L.a.argenteus* en verder zuidwaarts ook *L.a.michahellis*. Op en rond Madeira werd de lokale ondersoort *L.a.atlantis* waargenomen (40 adult en 30 onvolwassen). Voor de Marokkaanse kust heerste, net als bij de Kleine Mantelmeeuw, een 'subspecifieke chaos'. Vermoedelijk zal de ondersoort *L.a.michahellis* (Geelpootmeeuw) hier de talrijkste vertegenwoordiger zijn geweest, maar net als bij de vorige soort ging het voornamelijk om juvenile vogels, waarvan in veel gevallen zelfs onduidelijk was of het wel om Geelpootmeeuwen ging. Voor het eiland Lanzarote (Canarische Eilanden) werd een groep Zilver/Geelpootmeeuwen, gemengd met Kleine Mantelmeeuwen, gezien op 8 januari 1986. De soort werd rond deze eilanden ook elders regelmatig gezien: vermoedelijk vooral de ondersoort *L.a.atlantis* (Geelpootmeeuw).

Grote Mantelmeeuw *Larus marinus* (Great Black-backed Gull)

Talrijk in de Noordzee en de Golf van Biscaye (respectievelijk 7.9 en

2.1 exemplaren/uur). Na het verlaten van de Noord Spaanse kust werd deze soort niet meer gezien.

Drieteenmeeuw *Rissa tridactyla* (Kittiwake)

Zoals bij de Grote Jager reeds werd opgemerkt was de Drieteenmeeuw een veel voorkomende soort op open zee. Langs de kust werden behalve een adult exemplaar in de haven van Funchal (Madeira) nergens Drieteenmeeuwen gezien, terwijl honderden kilometers uit de kust deze soort een gewone (en vaak de enige) verschijning was. Het overwinteringsgebied loopt kennelijk door tot de Kaapverdische Eilanden, al worden ten zuiden van de Canarische Eilanden nog maar lage dichtheden vastgesteld. Zeer zuidelijke meldingen waren één 2e kj op 17°40'N, 24°15'W, 2 2e kj op 18°00'N, 23°55'W (alle op 12 januari 1986), 1 adult en 1 2e kj op 20°10'N, 21°55'W en 2 2e kj op 21°15'N en 21°05'N, 21°W (alle op 11 januari 1986). Opvallend was het aantal met olie besmeurde exemplaren, in alle gebieden 5 à 10% van het totaal (Camphuysen 1987).

Grote Stern *Sterna sandvicensis* (Sandwich Tern)

Alleen verspreide waarnemingen: 1 adult Funchal, Madeira, op 1 januari 1986, 2 adult Agadir op 4 januari 1986, 3 adult Lanzarote op 7 januari 1986 en 1 adult Alegranza (Canarische Eilanden) op 8 januari 1986.

Alk *Alca torda* (Razorbill)

Behalve een enkele (winterkleed) Alk in de Straat van Dover op 22 december 1985 werden alleen nog 1 exemplaar in winterkleed gezien ter hoogte van Ile d'Ouessant (Bretagne) op 24 december 1985 en een juveniel fouragerend in de haven van La Coruña (Noord-Spanje) op 26 december 1985.

Zeekoet *Uria aalge* (Guillemot)

In Het Kanaal werden enkele tientallen Zeekoeten gezien (18% zomerkleed, 4% overgangskleed, n=45), maar in de Golf van Biscaye nam het aantal snel af. Alleen op 24 december 1985 werden nog 13 Zeekoeten geteld, waarvan geen enkel exemplaar in zomerkleed was.

Papegaaiduiker *Fratercula arctica* (Puffin)

In de Golf van Biscaye werden verspreid enkele Papegaaiduikers gezien, ook tijdens de orkaan van 25 december 1985. Op 28 december 1985 werd nog één exemplaar voor de kust van NW-Spanje vastgesteld (42°15'N, 10°05'W en sindsdien ontbrak ook deze alkachtige volkomen.

Discussie

In het algemeen werden kleine aantallen vogels gezien op grote afstand uit de kust. Pas op enkele tientallen kilometers van een continent of een eiland liepen de aantallen op en de brandingszone was, vrijwel zonder uitzondering rijk aan vogelleven. De open oceaan ten noorden van de Kaapverdische Eilanden was een vogelarme 'woestijn', waar alleen Grote Jagers en Drieteenmeeuwen met enige regelmaat in het gezichtsveld verschenen. Alleen in de Golf van Biscaye bleven bij voortduring vogels aanwezig, ook op zeer grote afstand van het land in duizenden meters diep water. De weersomstandigheden waren hier helaas echter wat al te onstuimig om een goed beeld te krijgen.

Summary

In this paper an impression is presented of the seabirds observed during a trip on board of MV *Plancius* from the Netherlands to the Cape Verde Islands in winter 1985/86, passing by Guernsey (Channel Islands), La Coruña (NW-Spain), Madeira, Selvagem Grande, Agadir (Morocco) and Lanzarote and Alegranza (Canary Islands). Sometimes systematic counts were carried out as suggested by Tasker et al. (1984), but out on the open ocean bird densities proved to be so low, that the need was felt to drop the limitations of this method and look out in a more opportunistic way for birds. In these so-called 'ocean deserts' only Kittiwakes and Great Skuas were observed with some regularity, the latter seemingly dependent on the presence of the first. Just to the north of the Cape Verde Islands in the region East Tropic (cf. Figure 1) even these species became very scarce. Bird densities in coastal waters were distinctly higher than further offshore, except for the Bay of Biscay where even at large distances from the coast and in extremely deep waters reasonable numbers of birds were seen. Unfortunately, however, the severe weather conditions here made systematic observation impossible. A brief species account is given for each of the species observed and table 2 summarizes the observations made at sea in each of the eight regions visited. Some interesting observations include several hundreds of Manx Shearwaters, apparently containing all three west palearctic subspecies, joining with Lesser Black-backed and (presumably Yellow-legged) Herring Gulls behind fishing vessels on the roads of Agadir, 11 individuals of Brown Booby scanning the coastal waters of the Cape Verde Islands and 3 Magnificent Frigatebirds waiting for their chances to rob them of their preys, 4 Red-billed Tropicbirds in the same area and all five likely species of storm petrel in the western palearctic. Details are given on subspecific identities of the species observed (wherever relevant) and some remarks are made concerning field identification features.

Literatuur

- Bourne, W.R.P. 1955. The birds of the Cape Verde Islands. *Ibis* 97: 508-556.
- Brown, R.G.B. 1979. Seabirds of the Senegal upwelling and adjacent waters. *Ibis* 121: 283-292.
- Camphuysen, C.J. 1987. Oliebesmeuring Drieteenmeeuw *Rissa tridactyla* in overwinteringsgebieden. *Sula* 1 (1): 13.
- Cramp, S. & Simmons, K.E.L. 1977. Birds of the Western Palearctic. Vol. I. Ostrich to ducks. Oxford University Press, Oxford, London, New York.
- Harrison, P. 1983. Seabirds, an identification guide. Croom Helm, Beckenham.
- Moerbeek, D.J. 1982. De pelagische verspreiding van Kuhls Pijlstormvogel, een methodisch onderzoek naar de mogelijkheden van automatische verwerking van vogelwaarnemingen op zee. Verslag Bijz. Dierk., Inst. Tax. Zool., Univ. Amsterdam, Amsterdam.
- Nicholson, E.M. 1951. Proc. Xth Int. Orn. Congr. Uppsala 1950. In: Glutz von Blotzheim, U.N. & Bauer, K.M. 1982. Handbuch der Vogel Mitteleuropas. Band 8/I. Akademische Verlagsgesellschaft, Wiesbaden.
- Tasker, M.L., Hope Jones, P., Dixon, T.J. & Blake, B.F. 1984. Counting seabirds at sea from ships: a review of methods employed and a suggestion for a standardized approach. *Auk* 101: 567-577.

Kees (C.J.) Camphuysen, Perim 127, 1503 GB Zaandam.